

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА
І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 8

РІВНЕ – ХАРКІВ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА І РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

STUDIA PHILOLOGICA

ЗБІРНИК
СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 8

РІВНЕ – ХАРКІВ 2024

УДК 81+82:811.11+811.13

S 90

Рецензент:

Мізін К.І. д-р філол. наук, професор, професор кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі, завідувач кафедри

Studia Philologica : зб. студент. наук. праць / редколегія:

S 90 О.В. Деменчук, О.В. Константинова, О.А. Чухно [та ін.].
Рівне: РДГУ, 2024. Вип. 8. 82 с.

Studia Philologica : The Collection of Students' Scientific Works
/ O.V. Demenchuk, O.V. Konstantinova, O.A. Chukhno et al. (eds.).
Rivne: RSUH, 2024. Issue 8. 82 p.

У збірнику студентських наукових праць «Studia Philologica» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем сучасної філології (германського і романського мовознавства, зіставного мовознавства, лінгвістики тексту, перекладознавства) та методики навчання англійської мови.

The Collection of Students' Scientific Works «Studia Philologica» focuses on the topical issues of contemporary philology (Germanic and Romance Linguistics, Contrastive Linguistics, Text Linguistics, Translation Studies) and English Language Teaching Methodology.

УДК 81+82:811.11+811.13

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальні редактори – **Константинова О.В.**, канд. філол. наук, доцент;

Чухно О.А., канд. пед. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Аладько Д.О., канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Лазарева О.С.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павлова О.І.**, канд. філол. наук, професор; **Павловська Л.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 4 від 23 квітня 2024 р.)

© Автори публікацій, 2024

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2024

©Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2024

ЗМІСТ

ГЕРМАНСЬКЕ ТА РОМАНСЬКЕ МОВОЗНАВСТВО

Гурик Н.М.	ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	4
Сиворіг Н.В.	СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З КОМПОНЕНТОМ-ОРНІТОНИМОМ	9
Ткачук О.А.	КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ЕМОЦІЙ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ФРАЗЕОСЕМАНТИЧНА ГРУПА «ГНІВ»	16

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Болотнюк Н.А.	ФРАЗЕОТЕМАТИЧНА ГРУПА ЯК ОБ'ЄКТ СУЧАСНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	20
Мацюк О.В.	ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ У НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	25

ЛІНГВІСТИКА ТЕКСТУ

Глинюк Л.М.	ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО АНГЛОМОВНОГО ТРАВЕЛОГУ	31
Савка С.П.	ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТУ <i>СТРАХ</i> У КОРОТКИХ ОПОВІДАННЯХ ЕДГАРА АЛЛАНА ПО	35

МЕТОДИЧНІ СТУДІЇ

Абрамова А.В.	WAYS TO OVERCOME UNEQUAL STUDENT PARTICIPATION IN ENGLISH CLASS	40
Брижан А.Д.	DEVELOPING STUDENTS' LISTENING SKILLS USING VIDEO MATERIALS (YOUTUBE BLOGS)	47
Мурга В.М.	HOW TO INCREASE BASIC SCHOOL STUDENTS' MOTIVATION BY USING INTERACTIVE ACTIVITIES IN ONLINE CLASSES	54
Світлична А.В.	NORMALIZING BASIC SCHOOL STUDENTS' SELF-ESTEEM WHILE TEACHING ENGLISH	61
Шевченко М.І.	AUTHENTIC MATERIALS INTEGRATION IN TEACHING READING TO BASIC SCHOOL STUDENTS	68

ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Морозова М.О.	ДО ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЙ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЛОКАЛІЗАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ ВЕБ-САЙТІВ	75
---------------	---	----

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

82

Перспективи подальших розвідок у визначеному напрямі. Перспективними є дослідження фразеологічних номінацій гніву в зіставно-типологічному та перекладознавчому аспектах.

Список використаних джерел:

AHDI: *The American Heritage dictionary of idioms*. (1997). C. Amer (ed.). Boston, New York: Houghton Mifflin Company.

Bamberg, M. (1997). Emotional talk(s): the role of perspective in the construction of emotions. (pp. 209-226). *The Language of Emotions*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins Publishing House.

CIDI: *Cambridge International Dictionary of Idioms*. (1998). M. McCarthy (ed.). Cambridge: Cambridge University Press.

ЗІСТАВНЕ МОВОЗНАВСТВО

Болотнюк Н.А.

Рівненський державний гуманітарний університет

ФРАЗЕОТЕМАТИЧНА ГРУПА ЯК ОБ'ЄКТ СУЧАСНОГО ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Анотація. Стаття присвячена розгляду поняття «фразеотематична група» як об'єкта сучасних лінгвістичних студій. Фразеотематична група розуміється як слова, що об'єднуються за подібністю значення; сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Словник може бути представлений як система лексико-семантичних, лексико-тематичних, фразеосемантичних та фразеотематичних груп, які стикаються, перехрещуються і складаються з ядерної та периферійної лексики.

Ключові слова: фразеотематична група, парадигматика, семантика, ядерна та периферійна лексика.

Summary. The article considers the concept of «phraseological-thematic group» as an object of modern linguistic studies. A phraseological-thematic group is understood as words united by similarity of meaning; a set of paradigmatically related lexical units, which are united by a common content and reflect the conceptual, substantive and functional similarity of the indicated phenomena. The dictionary can be represented as a system of lexical-semantic, lexical-thematic, phrase-semantic and phraseological-thematic groups that collide, intersect and consist of core and peripheral

vocabulary.

Key words: phraseological-thematic group, paradigmatics, semantics, core and peripheral vocabulary.

Головним принципом теорії семантичного поля є те, що вокабуляр мови організований у вигляді лексичних чи концептуальних полів і члени цих полів структуруються взаємозалежно один від одного (McCarthy, 2002, p. 340). Парадигматичні відношення типу рід - вид та ціле - частина поєднують мовні одиниці, які знаходяться на різних рівнях семантичної ієрархії. Мовні одиниці складають семантичні групи/поля, члени яких поєднуються парадигматичними зв'язками. Семантичне поле є об'єднаннями слів (фразем) однієї поняттєвої сфери і становлять предмет опису ідеографічних словників, при цьому найбільш широкий клас складають назви з мінімальною кількістю спільних сем. Логічна організація фразеотематичної групи вибудовується лише шляхом аналізу тлумачень її членів та шляхом визначення її місця в ідеографічній класифікації словникового складу мови.

Семантичне поле може також бути описане як семантична маркіровка, яка включає анотування корпусу текстів з їх розміткою, яка конкретизує різні особливості значення в корпусі текстів (Meyer, 2002, p. 97). Різні класифікації ґрунтуються не на існуванні семантичних примітивів, які можуть комбінуватися, щоб сформувати визначення, але швидше на існуванні семантичних полів, що складають в групи різні корпуси текстів, які можуть бути, виражатися через словник мови (Strazny, 2005, p. 945). Іноді семантичні та лексичні поля розглядаються як ідентичні поняття. Семантичне поле є плідним поняттям у дослідженні лексичної структури. Воно є областю значення в якому лексеми певними способом співвідносяться і визначають одна одну (Malmkjar, 2002, p. 157).

Лексичні або семантичні поля є підгрупами словника мови, чий члени є близькими або спорідненими в значенні. Те ж лексичне поле, можливо, має різний ряд членів у різних мовах (Strazny, 2005, p. 282). Відносячи до певної категорії і, можливо, переходячи межі парадигматичної і синтагматичної інформації, аналогічна інформація про лексичне поле надається словниками та довідниками. Якщо певне семантичне поле доведеться описати декількома словами замість багатьох, кожне слово повинне, звичайно, означати ширший ряд явищ.

Теорія поля стверджує, що значення, представлені в словнику, взаємопов'язані, так як вони групуються разом, щоб сформувати поле значень, які у свою чергу збираються в групи, навіть у більші поля, доки не створять мову як ціле. Отже, словник організований в лексичні або концептуальні поля і лексеми (фраземи) в межах кожного поля тісно

структуровані відносно один одного. Теорія поля може бути використана для ілюстрації змін мови: спосіб поділу та усвідомлення семантичного простору в постійних змінах лексем; це може також бути використане в порівняльному аналізі різних мов для ілюстрації того, як ця семантична область поділяється подібно чи по-іншому в різних мовах. Мови часто очевидно відрізняються основними лексичним поділом. Є фокусні точки, або прототипи, в межах полів, які ясно окреслюють межі між словами і можуть краще фіксувати сприйняття лексичного значення (Malmkjar, 2002, p. 340).

Отож, лексична теорія поля допомагає вивчати семантично пов'язані вирази (реляційна мережа слів, що є взаємопов'язаними, поєднується гіпонімічними, антонімічними, синонімічними відносинами) (Geeraerts, 2007, p. 993). Ієрархічні поля ґрунтовані на смисловому відношенні гіпоніму (або включення) і може зазвичай бути замінені супідрядною лексевою (Lipka, 1992, p. 152).

Фразеотематична група розуміється як слова, що об'єднуються за подібністю значення; сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ (Кочерган, 1999, p. 121). Словник може бути представлений як система лексико-семантичних, лексико-тематичних, фразеосемантичних та фразеотематичних груп, які стикаються, перехрещуються і складаються з ядерної та периферійної лексики. Групи виокремлюється на підставі ознак денотатів, що вказують на функцію, форму, матеріал, суміжність реалій тощо.

Чимало науковців вказують, що основну проблему при класифікації лексики складає неможливість чіткого встановлення кордонів між групами, оскільки вони переходять одна в одну. Багатозначність слова є причиною входження слова в різні семантичні області, іноді досить далекі одна від одної. Для лексем, в межах яких відбулось семантичне зрушення, пропонується ввести поняття подвійної категоризації (dual categorization) (Lipka, 1992, p. 124).

Категоризація є поділом світу за категоріями, тобто виокремленням у ньому груп, класів аналогічних об'єктів. Разом з тим, як пізнавальний процес – це і уявне співвідношення об'єкта з певною категорією. Категоризація є фундаментальною операцією, яку ми непомітно виконуємо на кожному кроці, вона дозволяє визначити об'єкт шляхом віднесення його до більш загальної категорії. Це стосується не тільки класифікацій у природничих науках (зоології, ботаніки і т.п.), але й таксономії звичайних побутових предметів. Такого виду категоризація дозволяє говорити про певну ієрархічну впорядкованість її рівнів. Для всієї мовної системи, в усьому її обсязі, ієрархічні зв'язки відіграють головну роль для поєднання

різноманітних неоднорідних компонентів у цілісній картині.

Категорії не відображають «об'єктивний» набір рис, вони є приблизними, складаються із центральних, прототипових членів, і менш центральних, навіть маргінальних членів (Dirven, 2002, p. 77). Відповідно, категорії формуються навколо прототипів, які є когнітивними опорними точками, внутрішня структура категорії визначається не жорстким переліком обов'язкових ознак, а різноманітністю характеристик. Прототип є типовим ментальним зразком, який використовується лінгвістичною спільнотою для категоризації; максимальним набором ознак, з яким як з еталоном можливо порівняти ознаки властиві іншим представникам даної категорії. Ментальна процедура категоризації спирається на досвід та уяву людини, з одного боку, і властивості метафори, метонімії та ментальної образності – з іншої.

В кожній лексико-тематичній групі може бути вирізнено ядро, що включає слова, яким властиве найбільш загальне значення, і периферійні елементи, у яких дане значення простежується вже не так чітко. Це призводить до того, що встановлення кордонів групи спричиняє певні труднощі, оскільки її межі є розмитими, дифузними.

Угрупування фразеологічних одиниць, які пов'язані загальною ідеєю, темою і подібністю позначених понять, не має в лінгвістиці однозначного тлумачення і єдиного найменування, як і сам принцип систематизації лексико-фразеологічного матеріалу – за асоціативними відносинами, за речами, за сферами представлення, за відношенням до позначуваної дійсності, за семантичною значимістю чи предметно-понятійною віднесеністю, за спільною семантичною ознакою, що об'єднує фразеологічні одиниці, які охоплюють певну сферу значень. Цим обумовлено різноманіття термінів для позначення певних мікросистем у фразеологічній системі мови: семантичні або тематичні поля, семантичні або тематичні групи, семантико-тематичні групи, фразеосемантичні групи, фразеотематичні групи. Ці фразеотематичні групи є окремими, але взаємозумовленими горизонтально і вертикально мікросистемами, входження до яких фразеологічних одиниць спирається на логічну єдність як форму мислення – спільну ідею чи спільне загальне поняття.

Між семантичними розрядами, котрі виокремлюються всередині кожного бінарної опозиції і тематичної групи загалом, встановлюються відношення паралелізму або градальні, а між частинами опозиції – антонімічні.

Отже семантичні розряди як більш щільні смислові єдності, як більш однорідні входять до більшої єдності – тематичної групи, або семантичного чи тематичного поля, і перебувають у гіпонімічних стосунках с останніми.

Поняття «тематична група» певною мірою адекватно поняттю «ідеографічний розряд», відповідно до якого розподілений фразеологічний матеріал української мови В.Д. Ужченком (Ужченко, 1990, р. 76-89), хоча розряд являє собою більше й різномірне об'єднання, ніж фразеотематична група, що базується на одиницях, які пов'язані однією узагальненою семантичною ознакою. Термін «ідеографічний» роз'яснюється, як такий, що описує поняття, як прикметник до іменника, ідеографія – писання за допомогою ідеограм, тобто за допомогою умовних письмових знаків, як традиційно подають термін словники, однак у ряді лінгвістичних робіт він вживається інакше. Із усього сказаного випливає, що ідеографічний розряд і семантичний розряд не співвідносні поняття. Членування фразеологічних груп на семантичні розряди передбачає дослідження стійких словесних комплексів за їх елементарним значенням, тобто за семантичними компонентами.

У якості висновків зазначимо, що фразеотематична група розуміється як слова, що об'єднуються за подібністю значення; сукупність парадигматично пов'язаних лексичних одиниць, які об'єднані спільністю змісту і відображають поняттєву, предметну й функціональну подібність позначуваних явищ. Словник може бути представлений як система лексико-семантичних, лексико-тематичних, фразеосемантичних та фразеотематичних груп, які стикаються, перехреснюються і складаються з ядерної та периферійної лексики. Групи виокремлюються на підставі ознак денотатів, що вказують на функцію, форму, матеріал, суміжність реалій тощо

Перспективою подальших досліджень є розгляд конкретної фразеотематичної групи в англійській та українській мовах з подальшим зіставним аналізом подібностей та розбіжностей семантики та функціонування мовних одиниць.

Список використаних джерел:

- Кочерган М.П. (1999). *Загальне мовознавство*. Київ: Академія.
- Ужченко В.Д. (1990). *Українська фразеологія*. Харків: Основа.
- Dirven R. (2002). Cognitive Linguistics. In: Malmkjar K. *The Linguistics Encyclopedia*. London, New York: Routledge. P. 76-82.
- Geeraerts D. (2007). *The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics* Oxford: OUP.
- Lipka L. (1992). *An outline of English lexicology*. Tubingen: Max Neemeeyer.
- Malmkjar K. *The Linguistics Encyclopedia*. London, New York: Routledge.
- McCarthy M.J. Lexis and lexicology. In: Malmkjar K. *The Linguistics Encyclopedia*. London, New York: Routledge. P. 339-346.

Meyer Ch. (2002). *English Corpus Linguistics. An Introduction*. Cambridge: CUP.

Strazny Ph. (2005). *Encyclopedia of Linguistics*. New York: Fitzroy Dearborn.

Мацюк О.В.

Рівненський державний гуманітарний університет

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Анотація. У статті розглянуто теоретичні основи дослідження фразеологізмів німецької та української мов. Здійснено структурний та семантичний аналіз фразеологічних одиниць у німецькій та українській мовах. Проаналізовано емоційно-експресивне забарвлення дібраних фразеологічних одиниць. Виділено основні способи і прийоми перекладу фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологізм, класифікація, зовнішність людини, переклад, німецький, український.

Summary. The article deals with the theoretical foundations of the study of phraseological units in German and Ukrainian. The structural and semantic analysis of phraseological units in German and Ukrainian is fulfilled. The emotional and expressive colouring of the selected phraseological units is analysed. The main methods and techniques of translation of phraseological units are highlighted.

Key words: phraseology, classification, human appearance, translation, German, Ukrainian.

Вивченню фразеологічних одиниць у різних мовах присвячено чимало праць вітчизняних та зарубіжних науковців, як-от: Т. Видайчук, Ю. Полин'як досліджували фразеологізми в українській мові, М. Лозицька і М. Гавриш аналізували фразеологізми німецької мови, В. Дорменев розглядав фразеологізми німецької та української мов, Т. Тоненчук вивчала фразеологічні одиниці англійської мови, О. Галинська студіювала фразеологізми в англійській та українській мовах. Проте структурний та семантичний аспект дослідження німецьких фразеологічних одиниць на позначення зовнішності людини ще є недостатньо вивченим.

Актуальність теми полягає в тому, що німецька фразеологія мало вивчена, але має великий потенціал для подальших досліджень. Окрім багатого фактичного матеріалу, вона містить низку теоретичних

Наукове видання

STUDIA PHILOLOGICA

Збірник
студентських наукових праць

ВИПУСК 8

The Collection of Students' Scientific Works ISSUE 8

Формат 60x84^{1/16}.
Папір офсетний. Друк ризографічний.
Гарнітура Century Schoolbook.
Ум. др. арк. 4,8. Наклад 100.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету
м. Рівне, 33000, вул. Ст. Бандери, 12
тел.: (0362) 26-48-83

Друк: «ПараГраф+»
м. Рівне, 33000, вул. Гетьмана Мазепи, 6/8
тел.: (0362) 26-49-27